

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra)

8 martie 2007^{*}

În cauza T-339/04,

France Télécom SA, fostă Wanadoo SA, cu sediul în Paris (Franța), reprezentată de H. Calvet și M.-C. Rameau, avocats,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul É. Gippini Fournier și de doamna O. Beynet, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect anularea Deciziei C (2004) 1929 a Comisiei din 18 mai 2004 în cauza COMP/C-1/38.916, care a obligat France Télécom SA, precum și toate întreprinderile pe care aceasta le controlează în mod direct sau indirect, inclusiv Wanadoo SA și toate întreprinderile controlate direct sau indirect de Wanadoo SA,

^{*} Limba de procedură: franceza.

să se supună unei inspecții în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a regulilor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p.167),

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE
(Camera a patra),

compus din domnul H. Legal, președinte, doamna I. Wyszniowska-Białecka și domnul E. Moavero Milanesi, judecători,

grefier: doamna K. Pocheć, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 8 iunie 2006,

pronunță prezenta

Hotărâre

Cadrul juridic

- ¹ Articolul 11 (intitulat „Cooperarea dintre Comisie și autoritățile de concurență ale statelor membre”) alineatele (1) și (6) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a regulilor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1) prevede:

„Comisia și autoritățile de concurență ale statelor membre aplică normele comunitare de concurență în strânsă cooperare.

[...]

Inițierea de către Comisie a procedurilor în vederea adoptării unei decizii în temeiul capitolului III privează autoritățile de concurență ale statelor membre de competența lor de a aplica articolele 81 [CE] și 82 [CE]. În cazul în care o autoritate de concurență a unui stat membru analizează deja o cauză, Comisia inițiază proceduri numai după ce se consultă cu autoritatea națională de concurență în cauză.”

- 2 În conformitate cu articolul 20 (intitulat „Competențele de inspecție ale Comisiei”) din Regulamentul nr. 1/2003:

„(1) Pentru a-și îndeplini îndatoririle atribuite prin prezentul regulament, Comisia poate să desfășoare toate inspecțiile necesare la întreprinderi și asociațiile de întreprinderi.

(2) Reprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizați de Comisie să desfășoare o inspecție, sunt împuterniciți:

- (a) să intre în orice incinte, terenuri și mijloace de transport ale întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi;

- (b) să examineze registrele și alte documente privind activitatea, indiferent de suportul pe care sunt păstrate;
- (c) să ia sau să obțină, sub orice formă, copii sau extrase din aceste registre și documente;
- (d) să sigileze orice incinte destinate activității și orice registre și documente pe perioada inspecției și în măsura necesară inspecției;
- (e) să ceară oricărui reprezentant sau membru al personalului întreprinderii sau asociației de întreprinderi explicații cu privire la faptele sau documentele legate de obiectul și scopul inspecției și să înregistreze răspunsurile acestora.

(3) Reprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizați de Comisie să desfășoare o inspecție, își exercită competențele prin prezentarea unei autorizații scrise care indică obiectul și scopul inspecției și sancțiunile prevăzute la articolul 23, în cazul în care registrele și celelalte documente solicitate privind activitatea sunt incomplete sau atunci când răspunsurile la întrebările adresate în temeiul alineatului (2) din prezentul articol sunt inexacte sau induc în eroare. În timp util înainte de inspecție, Comisia înștiințează în privința inspecției autoritatea de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția.

(4) Întreprinderile și asociațiile de întreprinderi sunt obligate să se supună inspecțiilor dispuse de Comisie prin decizie. Decizia indică obiectul și scopul inspecției, stabilește data la care începe și indică sancțiunile prevăzute la articolele

23 și 24, precum și dreptul de a ataca decizia la Curtea de Justiție. Comisia adoptă aceste decizii după consultarea autorității de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția.

(5) Reprezentanții oficiali, precum și celelalte persoane autorizate sau desemnate de autoritatea de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția trebuie, la cererea acestei autorități sau a Comisiei, să acorde asistență în mod activ reprezentanților oficiali și celorlalte persoane care îi însoțesc, autorizați de Comisie. În acest scop, ei beneficiază de competențele prevăzute la alineatul (2).

(6) Atunci când reprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizați de Comisie, constată că o întreprindere se opune inspecției dispuse în temeiul prezentului articol, statul membru în cauză le acordă asistența necesară, solicitând, dacă este cazul, sprijinul forțelor de ordine sau al unei autorități publice de aplicare a legii echivalente, astfel încât să le dea posibilitatea de a desfășura inspecția.

(7) În cazul în care asistența prevăzută la alineatul (6) presupune autorizarea unei autorități judiciare în conformitate cu dreptul național, această autorizație trebuie să fie solicitată. Autorizația poate fi de asemenea solicitată și ca măsură de precauție.

(8) Atunci când este solicitată autorizația menționată la alineatul (7), autoritatea judiciară națională verifică dacă decizia Comisiei este autentică și dacă măsurile coercitive preconizate nu sunt nici arbitrar și nici excesive, având în vedere obiectul inspecției. Atunci când verifică proporționalitatea măsurilor coercitive, autoritatea judiciară națională poate solicita Comisiei, direct sau prin intermediul autorității de concurență a statului membru, explicații detaliate, în special privind motivele care determină Comisia să suspecteze încălcarea articolelor 81 [CE] și 82 [CE], cât și privind gravitatea încălcării suspectate și privind natura implicării întreprinderii în cauză. Totuși, autoritatea judiciară națională nu poate pune în discuție necesitatea

inspecției și nici nu poate solicita să i se furnizeze informații din dosarul Comisiei. Controlul legalității deciziei Comisiei este exercitat doar de Curtea de Justiție.”

- 3 Articolul 22 (intitulat „Investigațiile autorităților de concurență ale statelor membre”) alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 prevede:

„La cererea Comisiei, autoritățile de concurență ale statelor membre întreprind inspecțiile pe care Comisia le consideră necesare în temeiul articolului 20 alineatul (1) sau pe care le-a dispus printr-o decizie în temeiul articolului 20 alineatul (4). Reprezentanții oficiali ai autorităților de concurență din statele membre responsabili cu desfășurarea acestor inspecții, precum și cei autorizați sau desemnați de aceste autorități își exercită competențele în conformitate cu legislația națională.

Reprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizați de către Comisie, pot să acorde asistență reprezentanților oficiali ai autorității în cauză, la cererea Comisiei sau a autorității de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția.”

Situația de fapt

- 4 Într-o decizie din 16 iulie 2003 privind punerea în aplicare a articolului 82 [CE] (cauza COMP/38.233 — Wanadoo Interactive) (denumită în continuare „decizia din 16 iulie 2003”), Comisia a constatat că, în perioada martie 2001-octombrie 2002, Wanadoo Interactive, la acea vreme filială în proporție de 99,9 % a Wanadoo SA, ea

însăși filială a France Télécom SA, care deținea între 70 și 72,2 % din capitalul acesteia în perioada avută în vedere în decizie, abuzase de poziția sa dominantă pe piața serviciilor de acces la internet de mare viteză destinate clientelei rezidențiale, practicând pentru serviciile eXtense și Wanadoo ADSL prețuri de ruinare, și a aplicat societății Wanadoo Interactive o amendă de 10,35 milioane de euro.

- 5 Prin articolele 2 și 3 din această decizie, Comisia a impus totodată societății Wanadoo Interactive următoarele obligații:

- abținerea, în cadrul serviciilor eXtense și Wanadoo ADSL, de la orice comportament care putea avea un obiect sau un efect identic sau asemănător cu cel al încălcării;
- transmiterea către Comisie, la încheierea fiecărui exercițiu financiar și până la exercițiul financiar 2006 inclusiv, a contului de exploatare a diferitelor sale servicii ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line, linie de racordare numerică asimetrică), cuprinzând veniturile contabile, costurile de exploatare și costurile de dobândire a clientelei.

- 6 La 11 decembrie 2003, ca urmare a unui aviz favorabil emis de Autorité française de régulation des télécommunications (Autoritatea Franceză de Reglementare în domeniul Telecomunicațiilor), ministrul francez al economiei, finanțelor și industriei a omologat o scădere a tarifelor angro practicate de France Télécom pentru accesul și colectarea IP/ADSL, denumite și „opțiunea 5”. Mai mulți furnizori de acces la internet, printre care Wanadoo, au hotărât să repercuteze această scădere a tarifelor angro asupra ofertelor cu amănuntul.

- 7 La 12 decembrie 2003, Wanadoo a anunțat o primă scădere a tarifelor sale cu amănuntul, aplicabilă atât vechilor, cât și noilor abonați, pentru contractele cu preț fix pentru internet de mare viteză (ofertele „eXtense 512k” nelimitat, „eXtense 512k Fidélité” nelimitat, „eXtense 1024k” nelimitat și „eXtense 1024k Fidélité” nelimitat), cu efect de la 6 ianuarie 2004. Tariful ofertei „eXtense 128k” nelimitat rămânea neschimbat.
- 8 La 9 ianuarie 2004, Comisia a adresat societății Wanadoo o scrisoare, în care îi reamintea cuprinsul articolului 2 din decizia din 16 iulie 2003 și prin care îi solicita acestuia să precizeze dacă, de la adoptarea acestei decizii, efectuase reduceri la prețurile cu amănuntul pentru serviciile avute în vedere în cuprinsul deciziei menționate sau dacă intenționa să le efectueze. Comisia preciza că, în cazul unui răspuns pozitiv, urma să transmită societății Wanadoo o solicitare de informații oficială asupra modului concret de practicare a acestor reduceri de prețuri. Pe lângă aceasta, Comisia solicita să fie informată în legătură cu data de încheiere a exercițiului financiar al societății Wanadoo și cu momentul în care informațiile solicitate la articolul 3 din decizia din 16 iulie 2003 urmau să îi fie transmise. Comisia a reiterat această cerere într-un mesaj electronic din 26 ianuarie 2004.
- 9 La 12 ianuarie 2004, AOL France SNC și AOL Europe Services SARL (denumite în continuare, împreună, „AOL”) au sesizat Conseil de la concurrence (Consiliul Concurenței) francez (denumit în continuare „Conseil de la concurrence”) cu o plângere privind practicarea unor prețuri de ruinare de către Wanadoo în cadrul a patru noi oferte anunțate de aceasta din urmă la 12 decembrie 2003, în temeiul articolului 82 CE și al articolului L 420-2 din Codul comercial francez. Această sesizare era însoțită de o cerere de măsuri conservatorii vizând în special suspendarea comercializării acestor oferte, introdusă în temeiul articolului L 464-1 din Codul comercial francez.
- 10 La 29 ianuarie 2004, Wanadoo a anunțat introducerea, începând cu 3 februarie 2004, a unei oferte nelimitate „eXtense 128k Fidélité” și a patru oferte cu preț fix (sau „à la carte”), și anume „eXtense 128k/20h”, „eXtense 128k/20h Fidélité”, „eXtense 512k/5Go” și „eXtense 512k/5Go Fidélité”.

- 11 Printr-o scrisoare din 30 ianuarie 2004, Wanadoo a răspuns la scrisoarea Comisiei din 9 ianuarie 2004, indicându-i acesteia anunțarea unor noi oferte ce urmau să se aplice de la 1 ianuarie sau de la 1 februarie 2004, ca urmare a reducerii tarifelor angro de către France Télécom. Pe de altă parte, printr-o scrisoare din 15 martie 2004, Wanadoo a transmis Comisiei situația conturilor pentru exercițiul financiar 2003 (încheiat la 31 decembrie 2003), care nu fuseseră încă aprobate de către adunarea generală a acționarilor.
- 12 La 24 februarie 2004, AOL a completat cererea cu care sesizase Conseil de la concurrence, adăugând la dosar ofertele lansate de Wanadoo la 3 februarie 2004 și însoțind plângerea și de o cerere de măsuri conservatorii având ca obiect îndeosebi suspendarea comercializării acestora.
- 13 La 11 mai 2004, Conseil de la concurrence a adoptat Decizia nr. 04-D-17 referitoare la sesizarea și cererea de măsuri conservatorii introduse de AOL (denumită în continuare „decizia Conseil de la concurrence”), prin care a respins cererea și a dispus trimiterea sesizării pentru investigații.
- 14 La 18 mai 2004, Comisia a adoptat Decizia C (2004) 1929 în cauza COMP/C-1/38.916, prin care a obligat France Télécom SA, precum și toate întreprinderile pe care aceasta le controlează în mod direct sau indirect, inclusiv Wanadoo SA și toate întreprinderile controlate direct sau indirect de aceasta din urmă, să se supună unei inspecții în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 (denumită în continuare „decizia atacată”).
- 15 Această decizie prevede, în considerentele (1) și (5)-(13):

„Comisia [...] a primit informații potrivit cărora Wanadoo practică tarife de acces la internet prin ADSL destinate publicului larg din Franța dintre care unele nu acoperă

costurile variabile, iar altele nu acoperă costurile totale. Potrivit informațiilor disponibile, aceste tarife se înscriu în cadrul unui plan care dezvăluie o intenție de eliminare a concurenței. Pe lângă aceasta, informațiile primite arată că spațiul economic redus dintre tarifele cu amănuntul avute în vedere și ofertele angro [...] (opțiunea 5) ale France Télécom generează o foarfecă tarifară în detrimentul operatorilor concurenți care doresc să propună accesul la internet de mare viteză clienței rezidențiale, pe baza opțiunii 5 a France Télécom.

[...]

Potrivit informațiilor de care dispune Comisia, o analiză efectuată pe baza unor date previzionale arată că cel puțin trei [din cele zece oferte vizate de decizia atacată, menționate mai sus la punctele 7 și 10] (cele două oferte «à la carte» de 128 kbit/s și oferta «à la carte» de 512 kbit/s/24 de luni) nu își acoperă costurile variabile. Cel puțin două dintre celelalte oferte de 512 kbit/s (oferta «à la carte» 12 luni și oferta nelimitată 24 de luni) nu își acoperă costurile totale.

De asemenea, Comisia a primit informații potrivit cărora ofertele menționate se înscriu în cadrul unei strategii de izolare și de îndepărtare a concurenței.

Pe lângă aceasta, potrivit informațiilor de care dispune Comisia, în pofida scăderii tarifelor la opțiunea 5, intervenită în ianuarie 2004, spațiul economic dintre noile tarife cu amănuntul practicate de Wanadoo și opțiunea 5 este insuficient, împiedicând operatorii concurenți care își bazează oferta pe opțiunea 5 să concureze cu Wanadoo în condiții echitabile.

În decizia sa [...] din 16 iulie 2003, Comisia a reținut că Wanadoo ocupă o poziție dominantă pe piața franceză a accesului la internet de mare viteză destinat clientelei rezidențiale. Informațiile de care dispune Comisia indică faptul că această concluzie este de actualitate și astăzi.

Este foarte probabil ca ofertele inferioare costurilor practicate de Wanadoo și marja redusă dintre aceste oferte și tarifele la opțiunea 5 să fi restrâns intrarea pe piață a concurenților – francezi sau stabiliți în alte state membre – și să îi fi pus în pericol pe cei deja prezenți. Potrivit informațiilor disponibile, majoritatea concurenților Wanadoo au fost nevoiți să se alinieze la noile oferte, astfel încât întreaga piață ADSL din Franța se află în prezent în marjă negativă.

Astfel de practici precum cele descrise mai sus echivalează cu impunerea de prețuri de vânzare neechitabile. Dacă existența acestora ar fi demonstrată, astfel de practici ar constitui un abuz de poziție dominantă și, ca urmare, o încălcare a articolului 82 [CE].

Pentru a fi în măsură să aprecieze toate faptele pertinente în ceea ce privește presupusele practici și contextul presupusului abuz, Comisia trebuie să desfășoare inspecții în conformitate cu prevederile articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003.

Potrivit informațiilor de care dispune Comisia, este foarte probabil ca toate informațiile care privesc practicile sus-menționate, în special elementele de informație care permit stabilirea gradului de acoperire a costurilor și cele care se referă la strategia de izolare și îndepărtare a concurenței, să nu fi fost comunicate decât câtorva membri ai personalului France Télécom și/sau Wanadoo. Este foarte probabil ca documentația existentă cu privire la practicile presupuse să fie limitată la minimum și deținută în locuri și sub forme care facilitează disimularea, reținerea sau distrugerea sa în cazul efectuării unor investigații.

Pentru a se garanta eficacitatea prezentei inspecții, este, așadar, esențial ca aceasta să fie efectuată fără prevenirea prealabilă a întreprinderilor destinate ale prezentei [d] ecizii. Se impune, prin urmare, adoptarea unei [d]ecizii în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003, care să oblige întreprinderile să se supună unei inspecții.” [traducere neoficială]

16 Articolul 1 din decizia atacată prevede că:

„France Télécom [...] și Wanadoo [...]:

sunt obligate să se supună unei inspecții în ceea ce privește presupusa impunere a unor prețuri de vânzare neechitabile în domeniul accesului la internet de mare viteză pentru clientela rezidențială, ceea ce contravine articolului 82 [CE], cu intenția de a izola și de a îndepărta concurența. Inspecția poate avea loc în orice incintă a întreprinderilor [...]

France Télécom [...] și Wanadoo [...] trebuie să permită reprezentanților oficiali și celorlalte persoane care îi însoțesc, împuterniciți de Comisie, să desfășoare inspecția, precum și reprezentanților oficiali ai autorității competente a statului membru interesat și agenților împuterniciți sau desemnați de aceasta care îi asistă accesul la toate incintele, terenurile și mijloacele de transport în timpul orelor normale de serviciu. Aceste întreprinderi trebuie să pună la dispoziție registrele și alte documente de serviciu solicitate de reprezentanții oficiali și de celelalte persoane, indiferent de suportul pe care sunt păstrate, și să permită acestora să controleze la fața locului registrele și alte documente de serviciu, precum și să obțină, sub orice formă, copii sau extrase. Ele furnizează imediat, la fața locului, orice explicație orală solicitată de reprezentanții menționați sau de alte persoane cu privire la faptele sau documentele în legătură cu obiectul și scopul inspecției și permit oricărui reprezentant sau membru al personalului să furnizeze astfel de explicații. Acestea permit reprezentanților oficiali [menționați] și altor persoane să înregistreze astfel de explicații, indiferent sub ce formă.” [traducere neoficială]

- 17 În sfârșit, decizia atacată precizează, la articolul 2, data începerii inspecției. În încheiere, aceasta menționează împrejurările în care Comisia poate aplica oricărei întreprinderi care a făcut obiectul unei astfel de inspecții amenzi și sancțiuni cominatorii, în conformitate cu articolele 23 și 24 din Regulamentul nr. 1/2003, și indică faptul că, atunci când o întreprindere se opune unei inspecții care a fost dispusă, statul membru în cauză acordă reprezentanților oficiali și celorlalte persoane care îi însoțesc, împuterniciți de Comisie, asistența necesară pentru a le permite să își execute misiunea de inspectare, în conformitate cu articolul 20 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003. Decizia menționează totodată posibilitatea de a se introduce o acțiune împotriva acesteia în fața Tribunalului și conține, în anexă, anumite extrase din Regulamentul nr. 1/2003.
- 18 Pe baza acestei decizii, Comisia a solicitat asistența autorităților franceze, în conformitate cu articolul 20 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1/2003. Printr-o cerere de investigații din 25 mai 2004, ministrul francez al economiei, finanțelor și industriei a solicitat directorului Direction nationale des enquêtes de concurrence, de consommation et de répression des fraudes (Direcția Națională a Investigațiilor de Concurență, Consum și Reprimare a Fraudelor) luarea tuturor măsurilor necesare realizării investigațiilor definite de către Comisie în cuprinsul deciziei atacate. În acest sens, acesta din urmă a sesizat juge des libertés et de la détention de la tribunal de grande instance din Nanterre (denumit în continuare „juge des libertés”), în scopul de a obține autorizația de a desfășura sau de a dispune desfășurarea unei inspecții la France Télécom și la Wanadoo și de a acorda asistență Comisiei. Această cerere era însoțită de textul deciziei atacate.
- 19 Printr-o ordonanță din 27 mai 2004, juge des libertés a acordat autorizația solicitată, permițând în special investigatorilor francezi care urmau să fie desemnați să își exercite atribuțiile care le revin în temeiul articolelor L 450-4 și L 470-6 din Codul comercial francez.
- 20 Decizia atacată a fost notificată societății Wanadoo la 2 iunie 2004, chiar înainte de începerea inspecției, care s-a încheiat în cursul zilei de 4 iunie 2004.

Procedura și concluziile părților

- 21 Prin actul depus la grefa Tribunalului la 10 august 2004, Wanadoo a introdus prezenta acțiune.
- 22 La 1 septembrie 2004, Wanadoo a fuzionat cu societatea-mamă, France Télécom, care s-a subrogat în drepturile reclamantei.
- 23 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a patra) a decis deschiderea procedurii orale.
- 24 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința publică din 8 iunie 2006.
- 25 Reclamanta a solicitat Tribunalului:
- anularea deciziei atacate;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.
- 26 Comisia a solicitat Tribunalului:
- respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

- ²⁷ În susținerea acțiunii, reclamanta invocă cinci motive, întemeiate, respectiv, pe încălcarea articolului 10 CE și a Regulamentului nr. 1/2003, pe încălcarea obligației Comisiei de a examina cu grijă și imparțialitate toate elementele relevante ale cauzei, pe insuficiența motivării, pe încălcarea principiului proporționalității și pe o eroare vădită de apreciere.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 10 CE și a Regulamentului nr. 1/2003

Cu privire la primul aspect, întemeiat pe încălcarea obligației de cooperare loială cu instanțele naționale

— Argumentele părților

- ²⁸ Reclamanta susține că, potrivit jurisprudenței, articolul 10 CE impune instituțiilor comunitare îndatoriri reciproce de cooperare loială cu statele membre, în special cu autoritățile judiciare naționale. Regulamentul nr. 1/2003 trebuie interpretat prin prisma acestui articol.

- 29 În temeiul acestei obligații de cooperare loială, Comisia trebuie să vegheze ca instanța națională care răspunde de examinarea caracterului nearbitrar și proporțional al măsurilor coercitive preconizate în raport cu obiectul inspecției să dispună de toate elementele care îi permit să se achite de obligația de control. Potrivit hotărârii Curții din 22 octombrie 2002, *Roquette Frères* (C-94/00, Rec., p. I-9011), Comisia trebuie, așadar, să informeze instanța națională competentă cu privire la caracteristicile esențiale ale încălcării suspectate.
- 30 În speță, Comisia a încălcat această obligație de cooperare loială în mai multe privințe, ceea ce trebuie să conducă la nulitatea deciziei atacate.
- 31 În primul rând, Comisia a disimulat față de *juge des libertés* decizia adoptată de Conseil de la concurrence din 11 mai 2004, procedura pendinte în fața aceluiași Conseil de la concurrence și injoncțiunile din cuprinsul deciziei din 16 iulie 2003. Din acest motiv, Comisia nu a informat cu loialitate autoritatea judiciară națională despre natura și gravitatea încălcării suspectate.
- 32 În al doilea rând, decizia atacată ocultează analiza efectuată de Conseil de la concurrence care, arătând că existența încălcării suspectate este îndoielnică, contravine tezelor Comisiei. În special, respingerea cererii de măsuri conservatorii nu este motivată prin absența caracterului de urgență, ci prin faptul că practicile tarifare în cauză nu puseseră în pericol concurenții reclamantei.
- 33 În al treilea rând, pe de o parte, Comisia a făcut referire la intenția reclamantei de a disimula înscrisuri, cu toate că nimic nu justifică o astfel de concluzie și, pe de altă parte, a omis să indice *juge des libertés* că nu îi era necesară recurgerea la o inspecție sau la asistența autorităților naționale pentru reunirea elementelor care i-au permis să adopte decizia din 16 iulie 2003.

- 34 Dacă juge des libertés ar fi dispus de aceste elemente, acesta ar fi dat o apreciere diferită caracterului nearbitrar sau proporțional al măsurilor coercitive solicitate. Pe de altă parte, acesta nu a adresat Comisiei întrebări suplimentare, întrucât era convins de loialitatea acesteia.
- 35 În sfârșit, reclamanta afirmă că s-a supus inspecției numai datorită faptului că i se comunicase ordonanța pronunțată de juge des libertés. În orice caz, legalitatea deciziei atacate trebuie să fie apreciată exclusiv în funcție de elementele de fapt și de drept care existau la data adoptării sale.
- 36 În primul rând, Comisia obiectează că argumentarea reclamantei este inoperantă.
- 37 Pe de o parte, absența menționării deciziei adoptate de Conseil de la concurrence nu este relevantă, reclamanta acceptând să se supună inspecției, care reprezenta în sine o constrângere, fără ca Comisia să fie nevoită să solicite asistența autorităților naționale în temeiul articolului 20 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003. Ordonanța pronunțată de juge des libertés a rămas astfel fără efect. În plus, reclamanta ar fi trebuit să atace în justiție această din urmă ordonanță dacă ar fi considerat că juge des libertés nu dispunea de informații suficiente pentru luarea deciziei.
- 38 Pe de altă parte, chiar presupunând că juge des libertés nu era lămurit îndeajuns pentru a putea controla proporționalitatea măsurilor coercitive preconizate, aceasta nu are incidență asupra legalității deciziei atacate. Într-adevăr, într-un asemenea caz, acesta nu putea decât să refuze măsurile coercitive solicitate.

- 39 În al doilea rând, datoria de cooperare loială ce rezultă de la articolul 10 CE nu poate fi invocată în mod autonom de către un particular pentru obținerea anulării unui act, exceptând cazul în care pretinsa încălcare a acestui articol atrage după sine încălcarea altei reguli de drept comunitar. În această privință, o trimitere generală la Regulamentul nr. 1/2003 este insuficientă.
- 40 În al treilea rând, Comisia susține că, în orice caz, a pus la dispoziția juge des libertés toate elementele necesare acestuia pentru verificarea caracterului nearbitrar și proporțional al măsurilor coercitive solicitate în raport cu obiectul inspecției. Instituția comunitară subliniază că instanțele naționale nu sunt competente să verifice caracterul necesar sau fondat al inspecției dispuse, diviziunea muncii în cadrul rețelei europene a concurenței sau efectele potențiale pe care practicile tarifare ale întreprinderii respective le au pe piața în cauză.
- 41 Prin urmare, nici procedura în fața Conseil de concurrence, nici decizia acestuia din urmă nu erau necesare sau utile juge des libertés pentru ca acesta să își poată exercita controlul. În consecință, argumentele reclamantei contravin articolului 20 alineatul (8) din Regulamentul nr. 1/2003. În ceea ce privește decizia din 16 iulie 2003, aceasta este menționată în decizia atacată și era de datoria instanței naționale, dacă aceasta ar fi considerat necesar, să solicite informații suplimentare Comisiei.
- 42 Cu titlu subsidiar, Comisia arată în continuare că decizia luată de Conseil de concurrence confirmă concluzia potrivit căreia existau motive suficiente pentru desfășurarea unei inspecții și că respingerea cererii de măsuri conservatorii nu este pertinentă, această respingere nefiind motivată de fondul cauzei, ci de lipsa caracterului de urgență.
- 43 Așadar, decizia atacată cuprinde toate explicațiile necesare și utile pentru ca instanța națională să poată efectua controlul ce îi revine; astfel, aceasta pune în evidență în mod detaliat faptul că, în dosarul său, Comisia dispunea de indicii serioase ce îi

permiteau să suspecteze încălcări ale regulilor de concurență și o informau asupra caracteristicilor esențiale ale încălcării suspectate, asupra a ce anume se caută și cu privire la ce elemente trebuie să se refere verificarea, în conformitate cu jurisprudența.

44 În al patrulea rând, argumentul referitor la lipsa intenției de disimulare nu este relevant.

45 Comisia conchide în sensul că, prin acest prim aspect al argumentului, reclamanta încearcă să obțină un rezultat echivalent anulării ordonanței emise de către juge des libertés și că, în consecință, acesta trebuie respins.

— Aprecierea Tribunalului

46 Cu titlu introductiv, trebuie subliniat că, în opoziție cu susținerile Comisiei, rezultă cu claritate din motivarea reclamantei că aceasta nu invocă în mod autonom încălcarea articolului 10 CE și, în consecință, a principiului cooperării loiale, ci invocă încălcarea articolului menționat în legătură cu o nerespectare a Regulamentului nr. 1/2003.

47 În acest sens, Tribunalul subliniază că modalitățile de aplicare a obligației de cooperare loială ce rezultă de la articolul 10 CE și la care este obligată Comisia în cadrul relațiilor sale cu statele membre (hotărârea Curții din 10 februarie 1983, Luxemburg/Parlamentul European, 230/81, Rec., p. 255, punctul 37, și ordonanța Curții din 13 iulie 1990, Zwartveld și alții, C-2/88 IMM, Rec., p. I-3365, punctul 17) au fost precizate, referitor la relațiile care se stabilesc în cadrul inspecțiilor efectuate de Comisie pentru a detecta eventualele încălcări ale articolelor 81 CE și 82 CE, în

cuprinsul articolului 20 din Regulamentul nr. 1/2003, care prevede modalitățile potrivit cărora Comisia, autoritățile naționale de concurență și autoritățile judiciare naționale trebuie să coopereze atunci când Comisia a hotărât să desfășoare o inspecție în temeiul acestui regulament.

48 Astfel, articolul 20 din Regulamentul nr. 1/2003 abilitază Comisia să desfășoare inspecțiile, efectuate fie prin prezentarea unei autorizații scrise, în conformitate cu alineatul (3) al acestui articol, fie pe baza unei decizii care obligă întreprinderile să se supună inspecției, în conformitate cu alineatul (4) al aceluiași articol. În cazul în care Comisia desfășoară inspecția în conformitate cu articolul 20 alineatul (3), aceasta este obligată, potrivit prevederilor acestui alineat, să înștiințeze, în timp util înainte de inspecție, autoritatea de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția. În cazul în care Comisia desfășoară inspecția în conformitate cu alineatul (4), prevederile acestuia impun instituției comunitare obligația de a consulta autoritatea de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează a se desfășura inspecția înainte de a adopta decizia prin care se dispune inspecția.

49 Potrivit articolului 20 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003, asistența autorităților naționale este necesară atunci când întreprinderea care face obiectul inspecției se opune desfășurării acesteia și, în cazul în care această asistență presupune intervenția unei autorități judiciare, aceasta trebuie solicitată în conformitate cu prevederile alineatului (7). În conformitate cu prevederile alineatului (8), autoritatea judiciară națională verifică dacă decizia Comisiei prin care s-a dispus inspecția este autentică și dacă măsurile coercitive preconizate nu sunt nici arbitrare, nici excesive având în vedere obiectul inspecției, controlul legalității deciziei Comisiei fiind însă rezervat instanțelor comunitare.

50 Rezultă din cele ce precedă că la articolul 20 din Regulamentul nr. 1/2003 se operează o distincție clară între, pe de o parte, deciziile adoptate de Comisie în temeiul alineatului (4) al acestui articol și, pe de altă parte, cererea de asistență prezentată autorității judiciare naționale în conformitate cu alineatul (7) al aceluiași articol.

- 51 Dacă instanțele comunitare au competența exclusivă de control al legalității unei decizii adoptate de Comisie în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003, astfel cum rezultă în special din cuprinsul alineatului (8) final al acestui articol, în schimb, instanța națională căreia i s-a solicitat autorizația de aplicare a unor măsuri coercitive în temeiul articolului 20 alineatul (7) din Regulamentul nr. 1/2003 este singura care poate stabili, eventual cu concursul Curții de Justiție, în cadrul unei trimeri preliminare și sub rezerva eventualelor căi de atac naționale, dacă informațiile transmise de Comisie în cadrul acestei cereri îi permit să își exercite controlul ce îi este atribuit în temeiul articolului 20 alineatul (8) din Regulamentul nr. 1/2003 și îi conferă capacitatea de a se pronunța în mod util asupra cererii care i-a fost prezentată [a se vedea în acest sens, cu privire la Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204), hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctele 39, 67 și 68].
- 52 Autoritatea judiciară națională sesizată în aplicarea articolului 20 alineatul (7) din Regulamentul nr. 1/2003 are, în conformitate cu prevederile alineatului (8) al aceluiași articol și cu jurisprudența (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus), competența de a solicita explicații Comisiei, în special cu privire la motivele care au condus-o să suspecteze încălcarea articolelor 81 CE și 82 CE, la gravitatea încălcării suspectate și la natura implicării întreprinderii în cauză. Un control al Tribunalului care, prin ipoteză, ar putea avea drept consecință constatarea caracterului insuficient al informațiilor transmise de Comisie acestei autorități ar implica reevaluarea de către Tribunal a aprecierii, deja efectuată de această autoritate, asupra caracterului complet al acestor informații. Or, acest control nu poate fi admis, aprecierea autorității judiciare naționale fiind supusă numai căilor de atac interne care pot fi exercitate împotriva hotărârilor acestei autorități.
- 53 În consecință, argumentele avansate de către reclamantă în susținerea primului motiv trebuie respinse în totalitate ca inoperant, în măsura în care, contestând conținutul deciziei atacate, acestea implică punerea în discuție, de către Tribunal, a aprecierii efectuate de juge des libertés în aplicarea articolului 20 alineatul (8) din

Regulamentul nr. 1/2003 cu privire la caracterul complet al informațiilor care i-au fost prezentate de Comisie în scopul de a obține autorizația solicitată în conformitate cu articolul 20 alineatul (7) din regulament. Într-adevăr, Tribunalul nu are competența de a controla modul în care instanța națională sesizată în aplicarea acestei prevederi își îndeplinește misiunea care i-a fost conferită în conformitate cu prevederile alineatului (8) al articolului 20.

54 Pe de altă parte, trebuie amintit că legalitatea unui act trebuie apreciată în funcție de elementele de fapt și de drept care existau la data adoptării actului (a se vedea hotărârea Curții din 7 februarie 1979, Franța/Comisia, 15/76 și 16/76, Rec., p. 321, punctul 7, și hotărârea Tribunalului din 15 iulie 2004, Valenzuela Marzo/Comisia, T-384/02, RecFP, p. I-A-235 și II-1035, punctul 98). Prin urmare, modul în care a fost utilizată o decizie prin care s-a dispus o inspecție sau aprecierea dată elementelor din cuprinsul acesteia de către autoritatea judiciară națională în temeiul articolului 20 alineatul (7) din Regulamentul nr. 1/2003 nu au nicio incidență asupra legalității deciziei prin care s-a dispus inspecția.

55 În cadrul prezentului motiv, trebuie apreciat, așadar, numai prin prisma cerințelor care rezultă din prevederile articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003, astfel cum a fost interpretat de jurisprudență, dacă sunt fondate argumentele reclamantei prin care aceasta denunță încălcarea de către Comisie a obligației sale de cooperare loială.

56 În acest sens, articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 definește elementele esențiale care trebuie să figureze în cuprinsul unei decizii prin care se dispune desfășurarea unei inspecții și impune Comisiei obligația de a indica obiectul și scopul inspecției, data la care aceasta începe, sancțiunile prevăzute la articolele 23 și 24 din regulamentul menționat și dreptul de a ataca decizia în fața instanțelor comunitare.

- 57 Motivarea deciziilor prin care se dispune desfășurarea unei inspecții are astfel ca obiect punerea în evidență a caracterului justificat al intervenției preconizate în interiorul întreprinderilor avute în vedere, dar și posibilitatea acordată acestora din urmă de a înțelege întinderea datoriei de colaborare ce le revine, concomitent cu garantarea drepturilor lor la apărare (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea din 21 septembrie 1989, Hoechst/Comisia, 46/87 și 227/88, Rec., p. I-2859, punctul 29, și hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctul 47).
- 58 Obligația Comisiei de a indica obiectul și scopul inspecției constituie într-adevăr o garanție fundamentală a dreptului la apărare al întreprinderilor în cauză și, în consecință, întinderea obligației de motivare a deciziei de a desfășura o inspecție nu poate fi restrânsă în funcție de considerente care țin de eficacitatea investigațiilor. În acest sens, deși Comisia nu este obligată nici să comunice destinatarului unei astfel de decizii toate informațiile de care dispune în legătură cu încălcările prezumate, nici să delimiteze precis piața în cauză, nici să realizeze o încadrare juridică exactă a acestor încălcări, nici să indice perioada în cursul căreia ar fi fost comise aceste încălcări, ea trebuie, în schimb, să indice, în cel mai precis mod posibil, prezumțiile pe care înțelege să le verifice, mai precis ce anume se caută și la ce elemente trebuie să se refere inspecția (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea din 17 octombrie 1989, Dow Benelux/Comisia, 85/87, Rec., p. 3137, punctul 10, hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 57 de mai sus, punctul 41, și hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctul 48).
- 59 În acest scop, Comisia este obligată de asemenea să includă într-o decizie de dispunere a unei inspecții o descriere a caracteristicilor esențiale ale încălcării suspectate, indicând piața prezumată în cauză și natura restrângerilor suspectate ale concurenței, explicații referitoare la modul în care întreprinderea care face obiectul inspecției este prezumată a fi implicată în încălcarea respectivă, ce anume se caută și la ce elemente trebuie să se refere verificarea, precum și atribuțiile conferite investigatorilor comunitari (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea din 26 iunie 1980, National Panasonic/Comisia, 136/79, Rec., p. 2033, punctul 26, și hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctele 81, 83 și 99).

- 60 Pentru a dovedi caracterul justificat al inspecției, Comisia este obligată să precizeze în mod detaliat în cuprinsul deciziei prin care se dispune inspecția că este în posesia unor elemente și indicii materiale serioase care o determină să suspecteze încălcarea de care este suspectată întreprinderea care face obiectul inspecției (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctele 55, 61 și 99).
- 61 În speță, trebuie constatat că, deși decizia atacată, astfel cum este reprodusă mai sus la punctele 15-17, este redactată în termeni generali, aceasta conține totuși elementele esențiale impuse de prevederile articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 și de jurisprudență. Aceasta indică obiectul și scopul inspecției, menționând caracteristicile esențiale ale încălcării suspectate, desemnând piața prezumată a fi afectată – accesul la internet de mare viteză pentru clientela rezidențială din Franța –, natura restrângerilor de concurență de care este suspectată reclamanta – practici tarifare care ar fi contrare prevederilor articolului 82 CE –, explicații privind modul de implicare a reclamantei în încălcarea săvârșită – ea aflându-se la originea acestei încălcări –, elementele căutate și cele care trebuie să facă obiectul investigațiilor – informații referitoare la aceste practici, în particular elementele care permit să se stabilească gradul de acoperire a costurilor reclamantei și cele care se raportează la o strategie de izolare și îndepărtare a concurenței, care ar fi putut fi comunicate numai câtorva membri ai personalului societății France Télécom și/sau ai personalului reclamantei, elemente care trebuie căutate în orice incintă a întreprinderii, în registre și alte documente de serviciu și, eventual, sub formă de observații orale –, competențele atribuite investigatorilor comunitari, data la care începe – 2 iunie 2004 –, sancțiunile prevăzute la articolele 23 și 24 din Regulamentul nr. 1/2003 și posibilitatea de a fi atacată cu recurs în fața Tribunalului.
- 62 În ceea ce privește caracterul justificat al inspecției, decizia atacată pune în evidență în mod detaliat faptul că, în dosarul său, Comisia dispunea de elemente și indicii serioase care îi permiteau să suspecteze o încălcare de către reclamantă a regulilor de concurență. Astfel, Comisia menționează în special faptul că primise informații potrivit cărora reclamanta ar practica tarife de acces la internet prin ADSL destinate publicului larg din Franța dintre care unele nu ar acoperi costurile variabile, iar altele nu ar acoperi costurile totale, care s-ar înscrie în cadrul unui plan ce ar dezvălui

intenția de eliminare a concurenței și care ar putea constitui o încălcare a articolului 82 CE. Pe lângă aceasta, decizia atacată arată că o analiză efectuată pe baza datelor previzionale demonstra într-adevăr faptul că anumite oferte ale reclamantei, identificate în cuprinsul deciziei atacate, nu își acopereau costurile, fie variabile, fie totale.

63 Contrar susținerilor reclamantei, nici procedura pendinte în fața Conseil de la concurrence, nici decizia Conseil de la concurrence, nici injoncțiunile cuprinse în decizia din 16 iulie 2003 nu permit să se considere că inspecția decisă în acel caz era nejustificată.

64 Deși Conseil de la concurrence afirmă, în decizia din 11 mai 2004, că „se pare că nici sectorul de activitate, nici întreprinderile care îi aparțin nu au cunoscut o atingere gravă și imediată ca urmare a practicilor tarifare ale Wanadoo”, așa cum subliniază reclamanta, acesta consideră totuși că „nu poate fi exclus ca anumite practici tarifare puse în aplicare de Wanadoo să intre în sfera de aplicare a [...] articolului 82 [CE], în măsura în care acestea afectează o parte însemnată din teritoriul național”. El a subliniat totodată în cuprinsul acestei decizii că reclamanta ocupa o poziție dominantă pe piața în cauză; că anumite ipoteze privind veniturile avansate de către reclamantă păreau să fie „prea puțin credibile”; că, în cazul ofertelor „eXtense 128k/20h Fidélité” și „eXtense 512k/5Go Fidélité”, se părea că reclamanta vânduse sub valoarea costurilor variabile, ceea ce constituia, potrivit deciziei menționate, o puternică prezumție în favoarea practicării unor prețuri de ruinare în sensul jurisprudenței comunitare și că, în anumite ipoteze, ofertele „eXtense 128k/20h”, „eXtense 512k/5Go Fidélité” și „eXtense 512k Fidélité” nu își puteau acoperi costurile totale.

65 Faptul că este vorba de o decizie de respingere a măsurilor conservatorii solicitate nu are relevanță, întrucât Conseil de la concurrence a justificat soluția de respingere prin inexistența unui prejudiciu grav și imediat cauzat sectorului de activitate sau întreprinderilor din cadrul sectorului și prin lipsa unui prejudiciu imediat cauzat consumatorului, în alți termeni, prin absența caracterului de urgență, iar nu prin caracterul vădit nefondat al plângerii cu care a fost sesizat.

- 66 Pe de altă parte, rezultă din decizia atacată că, în pofida injoncțiunilor cuprinse în decizia din 16 iulie 2003, Comisia primise informații din care reieșea că reclamanta nu se conforma, probabil, acestei decizii. Pe lângă aceasta, reclamanta nu face dovada faptului că elementele și indiciile serioase pe care Comisia le pretinde în decizia atacată nu puteau justifica recurgerea la desfășurarea unei inspecții. Caracterul nejustificat al acesteia nu este, așadar, stabilit.
- 67 În sfârșit, este cert că reclamanta avea cunoștință de procedura pendinte în fața Conseil de la concurrence, de decizia Conseil de la concurrence și de injoncțiunile cuprinse în decizia din 16 iulie 2003. În consecință, faptul că aceste elemente nu au fost menționate în decizia atacată nu putea cauza o încălcare a dreptului la apărare, nici nu o putea împiedica pe reclamantă să înțeleagă întinderea datoriei sale de a colabora cu Comisia cu ocazia desfășurării inspecției.
- 68 Având în vedere ansamblul celor ce precedă, trebuie constatat că obligațiile impuse Comisiei de articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 au fost respectate și că, prin urmare, primul aspect al primului motiv nu ar putea fi admis.

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe încălcarea principiului repartizării competențelor și pe încălcarea obligației de cooperare loială cu autoritățile naționale de concurență, prevăzute în Regulamentul nr. 1/2003

— Argumentele părților

- 69 Reclamanta susține nerespectarea de către Comisie a principiului repartizării competențelor stabilit de Regulamentul nr. 1/2003 și de normele de aplicare a acestuia, precum și neîndeplinirea de către instituția comunitară a datoriei sale de cooperare loială cu autoritățile naționale de concurență, în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 și cu articolul 10 CE.

- 70 Regulamentul nr. 1/2003 a descentralizat dreptul comunitar al concurenței, pe de o parte, în temeiul principiului subsidiarității, prevăzut în Regulamentul nr. 1/2003, și, pe de altă parte, în temeiul principiului cooperării între autoritățile răspunzătoare de aplicarea dreptului comunitar al concurenței. În acest scop, Regulamentul nr. 1/2003 a instituit o rețea europeană de concurență și un sistem de competențe și de cooperare între membrii acestei rețele. Acest principiu de cooperare este înscris în special la articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, în Comunicarea Comisiei cu privire la cooperarea în cadrul rețelei autorităților de concurență (JO 2004, C 101, p. 43, denumită în continuare „comunicarea”) și în declarația comună a Consiliului și a Comisiei din 10 decembrie 2002 cu privire la funcționarea rețelei autorităților de concurență (declarație înscrisă în procesul-verbal al reuniunii Consiliului cu privire la adoptarea Regulamentului nr. 1/2003, documentul nr. 15435/02 ADD 1, denumită în continuare „declarația comună”).
- 71 Pe baza acestor două principii, Comisia a definit, în cuprinsul comunicării, regulile de repartizare a cauzelor între membrii rețelei. Acestea ar fi încălcate în decizia atacată. În primul rând, potrivit termenilor comunicării, Conseil de la concurrence este autoritatea îndreptățită să soluționeze cauza în discuție, iar Comisia nu are mai multe drepturi în acest sens decât acesta din urmă. Prin urmare, inspecția nu putea avea drept consecință dezinvestirea Conseil de la concurrence și reatribuirea cauzei Comisiei și, în consecință, inspecția dispusă nu avea caracter legitim. În al doilea rând, intervenția directă a Comisiei era nejustificată, întrucât Conseil de la concurrence dispune de competențe de investigație, iar Comisia îi putea solicita să facă uz de acestea. În al treilea rând, chiar dacă decizia atacată ar fi considerată legitimă, Comisia trebuia să aplice articolul 22 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 și, în consecință, să asocieze Conseil de la concurrence măsurilor de investigație, delegându-i în acest scop toate atribuțiile necesare.
- 72 Comisia obiectează, cu titlu principal, că prezentul aspect, în măsura în care este întemeiat pe încălcarea principiului repartizării competențelor care rezultă din cuprinsul Regulamentului nr. 1/2003, este inadmisibil, întrucât nu precizează motivul de anulare. Nicio prevedere specifică din regulament nu este, astfel, invocată. În realitate, Tratatul CE și Regulamentul nr. 1/2003 stabilesc competențe paralele pentru aplicarea articolelor 81 CE și 82 CE. Declarația comună și

comunicarea nu conțin, în ceea ce le privește, decât indicații asupra modului în care autoritățile din cadrul rețelei își pot coordona acțiunea, menținând competența Comisiei de a interveni în orice moment împotriva oricărei încălcări aduse articolelor 81 CE et 82 CE.

73 În ceea ce privește principiul subsidiarității, în primul rând, Regulamentul nr. 1/2003 se limitează să indice că adoptarea sa nu depășește cadrul necesar aplicării eficiente a regulilor din cuprinsul tratatului, fără a afecta însă competențele Comisiei de a efectua investigații. În continuare, din moment ce Comisia dispune de competența de a aplica în mod direct Tratatul CE în cazuri particulare, principiul subsidiarității nu poate fi interpretat astfel încât să o priveze de această competență. În sfârșit, invocarea acestui principiu este nefondată, fiindcă intervenția Comisiei s-a limitat la faza anchetei prealabile, înainte ca aceasta să fi hotărât cu privire la eventuala oportunitate de a iniția o procedură.

74 Pe de altă parte, comunicarea este lipsită de efecte juridice obligatorii și, în plus, interpretarea de către reclamantă a criteriilor de atribuire a cauzelor este greșită. Comisia rămâne, așadar, liberă să evoce o cauză, în orice moment. Cu titlu suplimentar, Comisia arată că, pe de o parte, anumite elemente ale speței pledau în favoarea soluționării fondului cauzei de către propriile servicii și că, pe de altă parte, decizia sa de a desfășura o inspecție și de a soluționa ea însăși fondul cauzei a făcut obiectul unei acțiuni concertate cu autoritățile franceze. În orice caz, legalitatea deciziei atacate nu depinde de faptul că aceasta a făcut sau nu obiectul unor discuții prealabile și al unei strânse concertări cu autoritățile naționale de concurență, singura obligație a Comisiei în această privință fiind aceea prevăzută la articolul 20 alineatul (4) ultima teză din Regulamentul nr. 1/2003, obligație a cărei încălcare nu este invocată de reclamantă.

75 În sfârșit, articolul 22 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 nu are incidență asupra legalității deciziei atacate. Într-adevăr, regulamentul nu impune Comisiei să delege anumite atribuții autorităților naționale.

- 76 Din cele ce precedă, Comisia concluzionează că nu a încălcat nicio obligație de cooperare cu autoritățile franceze de concurență.

— Aprecierea Tribunalului

- 77 Cu titlu introductiv, trebuie respins argumentul Comisiei potrivit căruia prezentul aspect este inadmisibil, pe motiv că este întemeiat pe încălcarea principiului repartizării competențelor ce rezultă din Regulamentul nr. 1/2003. Într-adevăr, neidentificarea unei dispoziții precise din regulament asupra acestui punct nu este de natură să atragă inadmisibilitatea argumentării reclamantei, în măsura în care aceasta susține, în esență, că obiectul încălcării îl constituie un sistem de repartizare a competențelor care decurge din Regulamentul nr. 1/2003 și în măsura în care problema existenței efective a acestui sistem constituie una dintre bazele argumentării sale.
- 78 Trebuie analizat, așadar, dacă, prin decizia atacată, Comisia a încălcat principiul repartizării competențelor sau obligația de cooperare loială cu autoritățile naționale de concurență, care ar rezulta din principiul subsidiarității, de la articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, din comunicare, din declarația comună și de la articolul 22 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.
- 79 Cu privire, mai întâi, la repartizarea competențelor între Comisie și autoritățile naționale de concurență, trebuie observat că Regulamentul nr. 1/2003 pune capăt regimului centralizat anterior și instituie, în conformitate cu principiul subsidiarității, o asociere mai amplă a autorităților naționale de concurență, abilitându-le, în acest scop, să pună în aplicare dreptul comunitar al concurenței. Cu toate acestea, economia regulamentului se întemeiază pe strânsa cooperare menită a se dezvolta între Comisie și autoritățile de concurență din statele membre organizate în rețea, Comisia având atribuția de a stabili modalitățile concrete ale acestei cooperări. Pe lângă aceasta, regulamentul menționat nu pune în discuție

competența generală pe care jurisprudența o recunoaște Comisiei (hotărârea Curții din 14 decembrie 2000, Masterfoods, C-344/98, Rec., p. I-11369, punctele 46 și 48). Într-adevăr, această instituție este dotată, în temeiul Regulamentului nr. 1/2003, cu competențe de investigație foarte extinse și este abilitată, în orice caz, să decidă inițierea unei proceduri cu privire la o încălcare, ceea ce implică dezinvestirea autorităților de concurență din statele membre. Aceasta păstrează, prin urmare, un rol preponderent în detectarea încălcărilor.

80 Prin urmare, reclamanta dă o interpretare greșită principiului cooperării instaurat prin Regulamentul nr. 1/2003 între Comisie și autoritățile de concurență din statele membre. Nicio prevedere din regulament nu stabilește vreo regulă de repartizare a competențelor precum aceea invocată de reclamantă, potrivit căreia Comisia nu ar fi autorizată să desfășoare o inspecție atunci când o autoritate națională de concurență a fost deja sesizată cu aceeași cauză. Dimpotrivă, articolul 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003 prevede, sub rezerva unei simple consultări cu autoritatea națională în cauză, menținerea dreptului Comisiei de a deschide o procedură în vederea adoptării unei decizii, chiar dacă o autoritate națională examinează deja cauza.

81 Așadar, Comisia trebuie *a fortiori* să aibă posibilitatea de a desfășura o inspecție ca aceea care s-a dispus în speță. Într-adevăr, o decizie prin care s-a dispus desfășurarea unei inspecții nu constituie decât un act pregătitor al soluționării pe fond a unei cauze, ceea ce nu marchează deschiderea formală a procedurii în sensul articolului 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003, o astfel de decizie de a desfășura o inspecție nereprezentând, în sine, o manifestare de voință din partea Comisiei în sensul adoptării unei decizii pe fondul cauzei (a se vedea în acest sens, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea Curții din 6 februarie 1973, Brasserie de Haecht, 48/72, Rec., p. 77, punctul 16). Considerentul (24) al Regulamentului nr. 1/2003 prevede, de altfel, că Comisia trebuie să fie împuternicită să desfășoare inspecțiile necesare pentru identificarea încălcărilor articolului 82 CE, în timp ce articolul 20 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede în mod expres că, pentru a-și îndeplini îndatoririle atribuite prin prezentul regulament, Comisia poate să desfășoare toate inspecțiile necesare.

- 82 Rezultă că Regulamentul nr. 1/2003 nu stabilește un sistem de repartizare a competențelor astfel cum a fost invocat de către reclamantă. Argumentul întemeiat pe încălcarea acestuia nu poate fi, așadar, reținut.
- 83 Cu privire, în al doilea rând, la comunicare, care, în opinia reclamantei, repartizează de asemenea competențele între Comisie și autoritățile naționale de concurență și care ar fi fost încălcată în speță, trebuie subliniat, pe de o parte, că, potrivit punctului 4, consultările și schimburile în cadrul rețelei constituie o chestiune care se rezolvă între autorități ce acționează în interesul public și că, potrivit punctului 31, aceasta nu conferă întreprinderilor implicate un drept individual de a supune cauza examinării unei autorități date. Reclamanta nu este, așadar, îndreptățită să susțină că, potrivit termenilor acestei comunicări, numai Conseil de la concurrence era îndreptățit să examineze cauza de față.
- 84 Pe de altă parte, trebuie constatat că argumentarea reclamantei se opune însuși modului de redactare a comunicării. Punctul 8 din aceasta, la care face referire reclamanta, prevede într-adevăr condițiile în care o autoritate poate fi considerată ca fiind îndreptățită să soluționeze o cauză. Cu toate acestea, folosirea verbului „a putea” demonstrează că este vorba de o simplă posibilitate de distribuire a sarcinilor, care nu poate fi considerată ca impunând Comisiei să nu examineze o anumită cauză sau să nu efectueze investigații cu privire la o anumită cauză atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute la punctul 8. În plus, potrivit termenilor punctului 5 din comunicare, fiecare membru al rețelei are toată libertatea de a decide dacă să investigheze sau nu o anumită cauză, iar punctul 55 prevede, în conformitate cu articolul 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003 că, în orice caz, Comisia poate relua o cauză pe care a soluționat-o o autoritate națională. Aceasta este, prin urmare, îndreptățită inclusiv să desfășoare o inspecție. În consecință, argumentarea reclamantei întemeiată pe conținutul comunicării nu este fondată.
- 85 În al treilea rând, în ceea ce privește declarația comună, punctul 3 din aceasta arată că natura sa este politică și nu creează nici drepturi, nici obligații legale. Reclamanta nu este, așadar, îndreptățită să invoce un astfel de document în scopul anulării unui act de drept comunitar care aduce atingere intereselor sale. În orice ipoteză, punctul

22 din aceasta prevede posibilitatea Comisiei de a examina o cauză, chiar dacă aceasta este deja investigată de o autoritate națională de concurență, cu condiția de a explica acestei autorități, precum și celorlalți membri ai rețelei, motivele care o determină să aplice articolul 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003. Or, a fost subliniat anterior că decizia atacată nu impune aplicarea articolului 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003, iar Comisia trebuie, așadar, să fie considerată, în speță, ca fiind autorizată să desfășoare o inspecție.

⁸⁶ Cu privire, în al patrulea rând, la obligația de cooperare loială cu autoritățile naționale de concurență, în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 și cu articolul 10 CE, este suficient să se constate că Regulamentul nr. 1/2003 prevede o regulă generală potrivit căreia Comisia și autoritățile naționale de concurență au datoria de a colabora strâns, dar nu impune Comisiei să se abțină de la a efectua o inspecție cu privire la o cauză cu care o autoritate națională de concurență ar fi sesizată în paralel. Dimpotrivă, rezultă din prevederile analizate mai sus, în special de la articolul 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003, că principiul cooperării implică, pentru Comisie și pentru autoritățile de concurență, ca acestea să poată lucra în paralel, cel puțin în stadiile preliminare ale cauzelor cu care sunt sesizate. Pe de altă parte, reclamanta nu contestă existența contactelor pe care Comisia le-a avut în mod efectiv cu autoritatea națională de concurență anterior adoptării deciziei atacate. În ceea ce privește articolul 10 CE, reclamanta se mulțumește să evoce încălcarea acestuia, fără a susține această afirmație altfel decât printr-o trimitere la articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003. Rezultă, prin urmare, că pretinsa încălcare a acestor articole nu este stabilită.

⁸⁷ În al cincilea rând, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe articolul 22 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, acesta este inoperant. Într-adevăr, această prevedere nu face decât să prevadă posibilitatea recunoscută Comisiei de a delega o parte dintre atribuțiile sale autorităților naționale de concurență, fără a-i impune vreo obligație în această privință.

⁸⁸ În sfârșit, în ceea ce privește, în al șaselea rând, argumentul întemeiat pe principiul subsidiarității prevăzut la articolul 5 al doilea paragraf CE, trebuie amintit că, potrivit termenilor acestuia, Comunitatea nu intervine, în domeniile care nu sunt de

competența sa exclusivă, decât în cazul și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot să fie realizate într-un mod satisfăcător de către statele membre, ci pot fi realizate mai bine la nivel comunitar, din cauza dimensiunilor sau a efectelor acțiunii preconizate.

⁸⁹ În speță, trimiterea la principiul subsidiarității din Regulamentul nr. 1/2003 nu face decât să indice că adoptarea Regulamentului nr. 1/2003 este conformă cu acest principiu. Pe lângă aceasta, Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, anexat la Tratatul CE, precizează, la alineatul (3), că principiul subsidiarității nu pune în discuție competențele conferite Comunității Europene prin tratat, în forma în care sunt interpretate de Curtea de Justiție (hotărârea Curții din 12 iulie 2005, *Alliance for Natural Health* și alții, C-154/04 și C-155/04, Rec., p. I-6451, punctul 102). Astfel, acest principiu nu pune în discuție competențele care au fost conferite Comisiei prin Tratatul CE, printre care figurează aplicarea regulilor de concurență și în special dreptul de a desfășura inspecții pentru a aprecia existența eventuală a încălcărilor suspectate. În plus, și în orice ipoteză, așa cum s-a arătat deja, acțiunea Comisiei în cauză este o acțiune preliminară, care nu implică deschiderea formală a procedurii în sensul articolului 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003. Adoptarea deciziei atacate nu a avut, așadar, ca efect dezinvestirea Conseil de la concurrence. În consecință, încălcarea principiului subsidiarității nu este stabilită.

⁹⁰ Rezultă din cele ce precedă că reclamanta nu a făcut dovada încălcării de către Comisie a unui principiu de repartizare a competențelor care i-ar fi interzis să desfășoare inspecția în cauză, nici a încălcării de către aceasta a obligației de cooperare loială cu autoritățile naționale de concurență, astfel cum a fost instaurată mai ales prin Regulamentul nr. 1/2003, sau a încălcării principiului proporționalității. Așadar, al doilea aspect al primului motiv nu este fondat.

⁹¹ În consecință, este necesar ca primul motiv să fie respins în totalitate.

Cu privire la cel de al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea de către Comisie a obligației de a examina cu grijă și imparțialitate toate elementele relevante ale cauzei

Argumentele părților

92 Reclamanta susține că, potrivit jurisprudenței, în cazurile în care Comisia dispune de o putere de apreciere, ea este obligată să respecte garanțiile conferite de ordinea de drept comunitară, printre care figurează în special obligația de a examina cu grijă și imparțialitate toate elementele relevante ale cauzei. În cauza de față, Comisia ar fi încălcat această obligație, neținând în niciun fel seama, înainte de a decide să desfășoare inspecția, de împrejurarea potrivit căreia Conseil de la concurrence fusese deja sesizat în legătură cu ofertele lansate de reclamantă în ianuarie și în februarie 2004 și constatase că era extrem de improbabilă calificarea acestora drept oferte de ruinare. Reclamanta consideră că, deși poate fi admisă ideea unei aprecieri diferite a Comisiei față de aceea făcută de Conseil de la concurrence asupra structurii și evoluției pieței franceze a serviciilor de acces la internet de mare viteză, Comisia ar fi trebuit totuși să pună în balanță informațiile pe care le deținea cu cele cuprinse în decizia adoptată de Conseil de la concurrence. Or, existența unei decizii adoptate de Conseil de la concurrence nu este nici măcar menționată. Această încălcare ar fi însoțită de o eroare vădită de apreciere și ar fi agravată de luările de contact ale Comisiei cu raportorul Conseil de la concurrence și cu AOL. O analiză atentă și imparțială trebuia să conștă în explicarea motivelor pentru care inspecția se dovedea în continuare necesară, în pofida deciziei adoptate de Conseil de la concurrence.

93 În replică la aceste argumente, Comisia susține că acest motiv trebuie respins. Instituția comunitară consideră că a examinat cu grijă și imparțialitate toate elementele relevante ale cauzei, cu precădere decizia adoptată de Conseil de la concurrence și propria sa decizie din 16 iulie 2003. Comisia nu și-a format o opinie fermă privind existența unei infracțiuni, ci a avut numai unele suspiciuni, bazate pe informațiile primite în special din partea mai multor operatori concurenți ai reclamantei. În plus, decizia adoptată de Conseil de la concurrence furnizează prin ea însăși indicii suficiente în legătură cu existența probabilă a unei încălcări. În

sfârșit, în afară de această decizie și de unele întâlniri cu raportorul Conseil de la concurrence, Comisia ar fi avut, de asemenea, mai multe întâlniri cu funcționarul Conseil de la concurrence responsabil pentru contactele cu Comisia.

Aprecierea Tribunalului

- 94 Printre garanțiile conferite de ordinea juridică comunitară în cadrul procedurilor administrative figurează, printre altele, principiul bunei administrări, din care decurge îndatorirea instituției competente de a examina, cu grijă și imparțialitate, toate elementele relevante ale cauzei (hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, *Atlantic Container Line* și alții/Comisia, T-191/98, T-212/98-T-214/98, Rec., p. II-3275, punctul 404).
- 95 În speță, reclamanta reproșează, în esență, Comisiei că a încălcat această obligație prin faptul că nu a luat în considerare decizia adoptată de Conseil de la concurrence și nu a pus în balanță conținutul acestei decizii cu informațiile pe care le deținea. Comisia ar fi agravat această încălcare prin luările de contact cu raportorul Conseil de la concurrence responsabil cu rezolvarea acestei cauze și cu AOL, concurent al reclamantei.
- 96 Această argumentare nu poate fi reținută.
- 97 Mai întâi, faptul că decizia adoptată de Conseil de la concurrence nu este menționată în decizia atacată nu este suficient pentru a deduce că aceasta nu a fost luată în considerare de Comisie. Dimpotrivă, luările de contact dintre Comisie și raportorul Conseil de la concurrence, indiferent de rolul pe care acesta din urmă l-a avut în procesul de elaborare sau de adoptare a deciziei Conseil de la concurrence,

tind să dovedească mai degrabă că, în momentul adoptării deciziei atacate, Comisia era realmente informată de existența acesteia sau, cel puțin, de caracterul iminent al adoptării sale, ca și de procedura pendinte în fața Conseil de la concurrence.

98 Pe de altă parte, numeroase elemente puse în evidență de Conseil de la concurrence în cuprinsul deciziei sale, menționate mai sus la punctele 64 și 65, indiferent de aprecierea care ar fi dată acestora cu ocazia examinării fondului cauzei, pledează în favoarea unei decizii de a dispune desfășurarea unei inspecții. Nu se poate, așadar, nici deduce că Comisia ignorase într-adevăr această decizie, nici considera că instituția trebuia să explice de ce inspecția dispusă era în continuare necesară, în pofida acestei decizii adoptate de Conseil de la concurrence.

99 Rezultă că nu se poate considera că Comisia nu a examinat cu grijă și imparțialitate toate elementele relevante ale cauzei sau că aceasta ar fi comis o eroare vădită de apreciere cu ocazia examinării acestor elemente. Luările de contact ale Comisiei cu raportorul Conseil de la concurrence și cu AOL nu sunt de natură să pună în discuție această apreciere, în măsura în care nu s-a constatat nicio încălcare a obligației Comisiei de a examina cu grijă și imparțialitate toate elementele relevante ale cauzei.

100 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se respingă cel de al doilea motiv.

Cu privire la cel de al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare

Argumentele părților

101 Reclamanta susține că, în temeiul articolului 253 CE, Comisia este obligată să își motiveze deciziile. Potrivit unei jurisprudențe constante, aceasta ar fi obligată să

expună în mod clar și neechivoc raționamentul dezvoltat, astfel încât cei interesați să poate cunoaște justificările măsurii luate, iar Curtea să își poată exercita controlul asupra legalității măsurii respective.

102 Or, decizia atacată este motivată în mod insuficient. Aceasta nu expune raționamentul care i-a dat dreptul de a nu ține seama de existența unei proceduri naționale având ca obiect aceleași fapte, de a se demarca de constatările efectuate de Conseil de la concurrence sau de a considera că inspecția era o măsură necesară și proporțională. Pe de altă parte, aceasta nu legitimează concluzia potrivit căreia decizia adoptată de Conseil de la concurrence nu înlătură caracterul necesar și proporțional al măsurii dispuse, aceea de a desfășura o inspecție, nu menționează existența acestei decizii și este în contradicție cu aceasta în ceea ce privește unele elemente de fapt esențiale. Reclamantei îi este, prin urmare, imposibil să înțeleagă justificarea unei măsuri atât de grave ca inspecția în cauză. Comisia și-ar fi încălcat astfel obligația de motivare și, în consecință, decizia atacată trebuie anulată.

103 În replică, Comisia arată că articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 definește elementele de motivare a unei decizii prin care se dispune desfășurarea unei inspecții, prevăzând că aceasta indică obiectul și scopul inspecției. Motivarea furnizată răspunde, în plus, cerințelor de motivare stabilite de jurisprudența privitoare la articolul 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17, care este redactat în același mod ca și articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003. Comisia nu era astfel obligată să califice încălcarea săvârșită, nici să își justifice decizia în raport cu totalitatea elementelor de fapt care pot rezulta din decizia unei autorități naționale având ca obiect luarea unor măsuri conservatorii. De asemenea, aprecierile de fapt în legătură cu elementele aflate la dispoziția sa nu fac parte dintre elementele de motivare pe care Comisia este obligată să le comunice destinatarului unei decizii prin care se dispune efectuarea unei inspecții. În ceea ce privește lipsa menționării deciziei adoptate de Conseil de la concurrence, acest aspect nu are incidență, dat fiind că nu este de natură să împiedice nici înțelegerea deciziei atacate de către reclamantă, nici mijloacele sale de apărare, nici controlul exercitat de Tribunal.

104 În sfârșit, Comisia nu poate fi ținută să își justifice în mod specific aprecierea asupra oportunității de a întreprinde investigații sau a modului în care această instituție își împarte competențele cu autoritățile naționale într-un caz concret.

Aprecierea Tribunalului

- 105 Obligația de a motiva o decizie individuală, care rezultă în mod general din prevederile articolului 253 CE, are scopul de a permite instanței comunitare să își exercite controlul asupra legalității deciziei și să furnizeze celor interesați indicații suficiente pentru a ști dacă decizia este fondată sau dacă aceasta prezintă vreun viciu care permite să i se conteste validitatea, fiind precizat că întinderea acestei obligații depinde de natura actului în cauză și de contextul în care a fost adoptat (hotărârea Curții din 25 octombrie 1984, Institut Electronenmicroscopie, 185/83, Rec., p. 3623, punctul 38, și hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Corsica Ferries France/Comisia, T-349/03, Rec., p. II-2197, punctele 62 și 63).
- 106 În ceea ce privește deciziile Comisiei prin care s-a dispus desfășurarea unei inspecții, trebuie amintit că la articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 sunt definite elementele esențiale care trebuie să figureze în cuprinsul motivării unei astfel de decizii. Or, s-a constatat deja la punctul 68 de mai sus că încălcarea acestei prevederi nu este stabilită, Comisia nefiind astfel ținută să motiveze decizia de a desfășura inspecția dispusă în lumina elementelor indicate de reclamantă.
- 107 Rezultă că motivul întemeiat pe insuficienta motivare a deciziei trebuie respins.

Cu privire la cel de al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității

Argumentele părților

- 108 Reclamanta susține că, potrivit jurisprudenței, măsurile de inspectare decise de Comisie trebuie să fie proporționale cu obiectivul urmărit și necesare acestuia.

Presupunând că scopul urmărit de Comisie ar fi fost acela de a verifica dacă cele zece oferte lansate de Wanadoo în lunile ianuarie și februarie 2004 reprezentau o încălcare constând în practicarea unor prețuri de ruinare interzise de articolul 82 CE, recurgerea la competențele de inspecție conferite Comisiei prin articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 nu era o măsură proporțională. Un număr mare de informații cu privire la veniturile aduse de ofertele în cauză și la costurile acestora fuseseră deja primite de Conseil de la concurrence și nicio informație nu era în pericol de a fi distrusă sau disimulată. În plus, aceste informații puteau fi obținute prin metode mai puțin constrângătoare decât o inspecție.

109 Pe de altă parte, o procedură în contradictoriu făcuse deja dovada caracterului foarte improbabil al recuperării de către Wanadoo a pierderilor și, așadar, al existenței practicilor suspectate privind prețurile de ruinare și al efectelor acestora de eliminare a concurenței. În aceste condiții, calificarea faptelor incriminate în lumina articolului 82 CE era incertă, iar inspecția nu era necesară obiectivului fixat, acela de a stabili existența unei încălcări, și nici proporțională cu acesta, chiar dacă inspecția menționată s-ar fi dovedit fructuoasă.

110 Reclamanta mai arată că Comisia nu indică motivele pentru care verificarea cifrelor avansate de Wanadoo nu putea fi realizată cu ajutorul unor măsuri mai puțin constrângătoare decât inspecția, cum ar fi constatările de ordin tehnic efectuate de un expert. În ceea ce privește căutarea de informații privind o eventuală intenție de eliminare a concurenței, Comisia nu furnizase nicio indicație care să permită să se stabilească faptul că primise informații conform cărora ofertele în cauză se înscriau în cadrul unei strategii de izolare sau de îndepărtare a concurenței. Reclamanta concluzionează că decizia atacată trebuie să fie anulată pentru încălcarea principiului proporționalității.

111 Comisia argumentează că principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor comunitare să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru atingerea scopului urmărit. Proporționalitatea deciziei de a desfășura o inspecție depinde de gravitatea încălcării prezumate, de posibilitatea ca inspecția să permită obținerea unor informații fiabile cu privire la existența încălcării menționate și de analiza eficienței eventuale a unei astfel de inspecții prin comparație cu efectele altor

măsuri de investigație. În lumina elementelor cauzei și în special a faptului că informațiile primite de Conseil de la concurrence au fost considerate de acesta, în parte cel puțin, nerealiste, acest principiu a fost respectat.

- 112 Pe lângă aceasta, rezultă din jurisprudență că alegerea făcută de Comisie între dispunerea unei inspecții pe calea unei decizii și luarea altei măsuri de investigație mai puțin constrângătoare depinde în exclusivitate de necesitatea unor investigații adecvate particularităților cauzei, dar nu presupune existența unor împrejurări excepționale.
- 113 Comisia mai arată că afirmația reclamantei potrivit căreia Comisia nu putea desfășura o inspecție este lipsită de fundament, din moment ce o decizie anterioară ce viza aceeași întreprindere fusese adoptată fără a se recurge la o astfel de măsură de investigație și din moment ce Comisia s-a mulțumit să dispună o inspecție în incinta întreprinderii.
- 114 În sfârșit, Comisia susține că, pe de o parte, nu își putea forma o opinie în legătură cu existența unei eventuale încălcări decât în urma unor investigații minuțioase și că, pe de altă parte, argumentele susținute de către reclamantă în ceea ce privește fondul încălcării prezumate contravin jurisprudenței Curții și a Tribunalului.
- 115 Decizia atacată urmărește astfel numai să permită Comisiei reunirea elementelor necesare pentru aprecierea existenței eventuale a unei încălcări a tratatului. De aceea, ea nu este disproporționată în raport cu scopul urmărit, mai ales pentru că natura încălcării prezumate, care prezintă un element intențional, demonstrează că elementele în măsură să dovedească existența unei încălcări grave sunt deținute în mod sistematic în locuri disimulate și că riscul ca acestea să fie distruse sau ocluate este considerabil.

- 116 Din cele ce precedă, Comisia concluzionează că motivul întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității este nefondat.

Aprecierea Tribunalului

- 117 Principiul proporționalității, care se numără printre principiile generale ale dreptului comunitar, impune ca actele instituțiilor comunitare să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru atingerea scopului urmărit, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconveniente cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (hotărârea din 13 noiembrie 1990, Fedesa și alții, C-331/88, Rec., p. I-4023, punctul 13, și hotărârea din 14 iulie 2005, Țările de Jos/Comisia, C-180/00, Rec., p. I-6603, punctul 103).
- 118 În domeniul care interesează cauza de față, respectarea principiului proporționalității presupune ca măsurile preconizate să nu cauzeze inconveniente disproporționate și inacceptabile în raport cu scopurile urmărite de inspecția în cauză (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctul 76). Cu toate acestea, alegerea pe care Comisia trebuie să o facă între inspecția efectuată pe baza unui simplu mandat și inspecția dispusă printr-o decizie nu depinde de împrejurări precum gravitatea deosebită a situației, extrema urgență sau nevoia de discreție absolută, ci de necesitățile unei cercetări adecvate, având în vedere particularitățile cauzei. Ca urmare, atunci când o decizie de inspecție urmărește numai să permită Comisiei reunirea elementelor necesare pentru aprecierea eventualei existențe a unei încălcări a tratatului, o astfel de decizie nu încalcă principiul proporționalității (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea National Panasonic/Comisia, punctul 59 de mai sus, punctele 28-30, și hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctul 77).

119 Este de datoria Comisiei să aprecieze, în principiu, dacă o anumită informație este necesară pentru a se putea detecta o încălcare a regulilor de concurență și, chiar dacă aceasta dispune deja de indicii sau chiar de elemente de probă referitoare la existența unei încălcări, este legitim ca Comisia să considere necesar să dispună verificări suplimentare care să îi permită să aprecieze mai bine încălcarea sau durata acesteia (a se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea din 18 octombrie 1989, Orkem/Comisia, 374/87, Rec., p. I-3283, punctul 15, și hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctul 78).

120 În speță, în primul rând, decizia atacată urmărește culegerea de informații referitoare la practicile privind prețurile puse în aplicare de reclamantă, în scopul de a aprecia existența eventuală a unei încălcări a tratatului. Desigur, în cuprinsul deciziei atacate se arată că anumite informații referitoare la acestea se aflau deja în posesia Comisiei. Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței, instituția avea dreptul să încerce să culegă informații suplimentare, îndeosebi privind strategia de izolare și de îndepărtare a concurenței, informații despre care este greu de conceput că ar fi putut intra, eventual, în posesia Comisiei altfel decât prin intermediul unei inspecții. În al doilea rând, considerând că informațiile căutate cuprindeau elemente care urmăreau să pună în evidență o eventuală intenție de eliminare a concurenței, era acceptabil, ținând seama de obiectivele unei examinări adecvate a cauzei, să se dispună desfășurarea unei inspecții pe calea unei decizii, în scopul de a se garanta eficacitatea acestei inspecții. În al treilea rând, inspecția dispusă prin decizia atacată a fost limitată la incintele întreprinderii, deși Regulamentul nr. 1/2003 permite deja, în anumite condiții, inspectarea altor incinte, inclusiv domiciliul anumitor membri ai personalului întreprinderii avute în vedere. Prin prisma acestor elemente, nu rezultă că, în speță, Comisia ar fi acționat în mod disproporționat în raport cu scopul urmărit și că, prin aceasta, ar fi încălcat principiul proporționalității, recurgerea la inspecția dispusă pe cale de decizie fiind o măsură adecvată în raport cu particularitățile cauzei.

121 Argumentele susținute de reclamantă nu pot contrazice această concluzie. În primul rând, s-a constatat deja mai sus că decizia luată de Conseil de la concurrence nu vine să întărească poziția reclamantei privind incertitudinea existenței practicilor suspectate și nu permite, așadar, să se excludă ipoteza avansată de Comisie în cuprinsul deciziei atacate potrivit căreia era posibil ca reclamanta să practice tarife

contrare prevederilor articolului 82 CE. Eventuala imposibilitate pentru Comisie de a stabili ulterior, pe fond, existența unor prețuri de ruinare pe baza elementelor colectate în cadrul inspecției în cauză este lipsită de incidență, aceasta nepermițând să se ajungă la concluzia caracterului inadecvat al inspecției dispuse. Într-adevăr, decizia atacată indică de asemenea, pe un plan mai general, că Comisia suspecta reclamanta de practici tarifare contrare articolului 82 CE, indicație care era suficientă, în sine, pentru a justifica inspecția.

¹²² În al doilea rând, așa cum rezultă din jurisprudența citată anterior, faptul că Comisia se afla deja în posesia anumitor elemente care indicau că reclamanta practica tarife contrare articolului 82 CE sau că astfel de elemente fuseseră deja colectate de Consiliul de la concurență și, prin urmare, puteau fi transmise Comisiei nu este suficient pentru a concluziona că decizia atacată este disproporționată. Jurisprudența recunoaște într-adevăr Comisiei dreptul de a căuta elemente suplimentare, chiar dacă aceasta dispune deja de indicii privind existența unei încălcări.

¹²³ În al treilea rând, reclamanta nu este îndreptățită să afirme că Comisia nu furnizase nicio indicație pe baza căreia să se poată stabili că aceasta ar fi primit informații care indicau faptul că ofertele în cauză se înscriau în cadrul unei strategii de eliminare a concurenței. Pe de o parte, decizia atacată indică în mod expres că această ipoteză se bazează pe informații primite de Comisie și, pe de altă parte, Comisia nu este obligată, în cuprinsul unei decizii de tipul celei atacate, să dea detalii privind elementele și indiciile care au stat la baza acestei decizii (a se vedea în acest sens, cu privire la Regulamentul nr. 17, hotărârea Roquette Frères, punctul 29 de mai sus, punctul 62).

¹²⁴ Rezultă din cele ce precedă că cel de al patrulea motiv trebuie respins.

Cu privire la cel de al cincilea motiv, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere

Argumentele părților

125 Reclamanta susține că Comisia a comis o eroare vădită de apreciere atunci când a afirmat, în cuprinsul deciziei atacate, că întreaga piață ADSL din Franța înregistra în acea perioadă o marjă comercială negativă, deși decizia adoptată de Conseil de la concurrence la 11 mai 2004, pe care Comisia nu o putea ignora, lăsa să se înțeleagă că un număr mare de furnizori de acces la internet erau rentabili, iar un operator afirmase chiar că avea o marjă comercială pozitivă. Comisia a prezentat, prin urmare, în mod eronat unele fapte referitoare la un punct fundamental și a ignorat astfel cauza interzicerii prețurilor de ruinare, și anume eliminarea concurenței. Decizia atacată decurge, așadar, dintr-o eroare vădită de apreciere și, în consecință, trebuie anulată.

126 În replică, Comisia arată că era în posesia unor informații care susțineau afirmația potrivit căreia întreaga piață ADSL din Franța înregistra o marjă negativă și că, în orice ipoteză, îi era suficientă concluzia conform căreia elementele aflate la dispoziția sa constituiau indicii serioase ale unei posibile încălcări care îi permiteau, în speță, să considere că o anumită parte dintre noile oferte erau comercializate sub costurile acestora.

127 Chiar și în aceste condiții, motivul este inoperant, întrucât, chiar dacă afirmația ar fi fost eronată, ea nu putea atrage după sine ilegalitatea deciziei atacate. Într-adevăr, situația marjei beneficiare în întregul sector nu face parte dintre criteriile relevante pentru a caracteriza drept prețuri de ruinare prețurile unei întreprinderi în poziție dominantă. Mai întâi, jurisprudența a stabilit că existența unor prețuri inferioare mediei costurilor variabile permite să se prezume caracterul eliminativ al practicării unor prețuri. Pe de altă parte, potrivit tezei susținute de către reclamantă, nu se putea vorbi de ruinare decât în ipoteza în care totalitatea operatorilor concurenți ar fi suferit pierderi și ar fi fost amenințați, în bloc, să fie eliminați. Or, aplicarea articolului 82 CE la o practică de prețuri care nu viza decât o parte a

concurenței nu poate fi exclusă, ceea ce susține decizia adoptată de Conseil de la concurrence. În sfârșit, teza din decizia adoptată de Conseil de la concurrence la care face referire reclamanta nu se aplică de fapt decât unei părți dintre ofertele și tarifele în cauză și, în orice ipoteză, în prezența unor informații contradictorii, Comisia era în drept să aprecieze credibilitatea diferitelor mărturii de care dispunea. Erau avute în vedere, în orice caz, chestiuni legate de fondul încălcării, care nu puteau primi un răspuns decât în lumina unei anchete minuțioase.

Aprecierea Tribunalului

128 Reclamanta afirmă că Comisia a comis o eroare vădită de interpretare, dar se limitează să facă trimitere, în susținerea acestei afirmații, la o apreciere care rezultă din decizia adoptată de Conseil de la concurrence. Or, această decizie nu are ca obiect decât o cerere de măsuri conservatorii și nu poate fi exclus ca, în urma examinării pe fond a elementelor din dosar, Conseil de la concurrence să ajungă la o concluzie diferită. Pe lângă aceasta, nu se poate considera că o apreciere de fapt, efectuată de o autoritate națională de concurență pe baza anumitor elemente, leagă Comisia, în măsura în care nu poate fi exclus ca instituția comunitară să dețină alte elemente care să o conducă chiar la o concluzie diferită de cea reținută de acea autoritate. Rezultă, de altfel, din decizia atacată că Comisia era în posesia unor elemente care serveau drept fundament afirmației contestate aici de către reclamantă.

129 Ținând seama de prezumția de legalitate proprie actelor instituțiilor comunitare (hotărârea Curtii din 15 iunie 1994, Comisia/BASF și alții, C-137/92 P, Rec., p. I-2555, punctul 48), care implică faptul că este în sarcina celui care se prevalează de ilegalitatea unui astfel de act să facă dovada acestui fapt, și dat fiind că reclamanta nu aduce dovezi concrete în sprijinul afirmațiilor sale, cu excepția trimiterii la o decizie al cărei caracter neconcludent a fost constatat mai sus, rezultă că eroarea vădită de apreciere nu este stabilă.

130 În consecință, cel de al cincilea motiv trebuie respins.

131 Având în vedere cele ce precedă, acțiunea trebuie respinsă în întregime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

132 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă reclamanta la plata cheltuielilor de judecată.

Legal Wiszniewska-Białecka Moavero Milanesi

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 8 martie 2007.

Grefier

Președinte

E. Coulon

H. Legal